GESCHIEDENIS VAN DE NEDERLANDSCHE BOVENWINDSCHE EILANDEN IN DE 18DE EEUW

DOOR

PROF. DR. L. KNAPPERT

HOOFDSTUK IV (*Vervolg*)
1734—1743

§ 14. Wij hebben in het vorige artikel van de moeielijkheden gewaagd met gouverneur William Matthew en het mislukte gezantschap van Ellis en Heyliger ¹⁾. Faesch moest ze dus ook onder de oogen zien. Hij ging in persoon naar St. Christoffel om den generaal een brief van Bewindhebberen te overhandigen, waarin zij klaagden over het geweld aan Hollandsche West-Indië-vaarders aangedaan. De ontvangst was vriendelijk genoeg, maar van schadevergoeding repte de generaal niet. Daarom ried Faesch aan, dat men minister Horace Walpole ²⁾ moest trachten over te halen, om den generaal te gelasten voldoening te geven althans aan den Griek George Germes en aan de Franschen Jean Sagernan en Jean Berger, alle drie onderdanen van Hunne H. Mog., wat stellig succes zou hebben. Faesch gaf ook copie van een brief van Matthew, waarin deze zijne bezwaren tegen onzen sluikhandel uitéénzette. Hij wenschte wel, dat de Heeren hem wilden onderrichten, wat hij, tusschen zooveel vuren zittend, doen moest. Een Spaansche bark nam b.v. begin December 1737 bij Saba eene Engelsche, die van St. Eustatius naar Jamaica voer. Eene Fransche garde cotte (kustwacht) nam 30 Januari 1738 tusschen St. Christoffel en St.

¹⁾ *Boven* § 4.

²⁾ Horace, broeder van den grooten Sir Robert, minister van koloniën. Macaulay, *Historical Essays*, Oxford Ed. 1923 pag. 237: „persons like his (Sir Robert Walpole) brother Horace or Henry Pelham, whose industrious mediocrity gave no cause for jealousy . . .” Naar hem heette Sir Roberts zoon, de beroemde schrijver der brieven en memories; terwijl Horace op zijn beurt zijn zoon Robert liet doopen, den lateren gezant te Lissabon, 1771—1800, *Journal of a lady of quality*, p. 240 s.

Eustatius eene Engelsche bark en maakte jacht op een bark van Saba, die ontkwam. Maar ook de Engelsche bark overweldigde zijn overweldiger en kwam 's nachts 2 uur behouden op onze reede. Geen wonder dat Faesch vroeg, wat hij in zulke gevallen doen moest ¹⁾? Van het geweld aan Hollandsche schepen aangedaan waren de volgende berichten binnen gekomen. Het Engelsche oorlogsschip Roebuck, kapitein Craffort, nam bij St. Lucie de bark Succes, kapitein Willem Fanning, eigendom van Jean Berger en liet haar eerst voor 801-2-2 pesos weder los. Kapitein Fanning was aan boord van de Roebuck als een zeeroover behandeld en de Engelschman had woorden tegen hem gebruikt, die niet pasten in den mond van een heer. En toch waren de Hollandsche paspoorten in orde geweest ²⁾. Doch de Engelschen beweerden juist, dat men op St. Eustatius die paspoorten ook gaf aan vreemde schepen. Tijdens een onderzoek, dat de Board of trade in 1750 zou instellen naar den verboden handel tusschen de Engelsche koloniën in Amerika en de Fransche West Indiën, bleek o.a. dat Noord-Amerikaansche schepen, die tusschen hun land en St. Eustatius voeren, wanneer zij daar toevallig geen lading vonden, Hollandsche passen kregen en dan naar *Martinique* gingen, natuurlijk om daar Fransche goederen in te nemen ³⁾. Dat was in 1737. Vandaar de smadelijke minachting voor die papieren. In October van dat jaar voer La Prospérité, schipper Jan Boudevijns, eigendom weder van Jean Berger naar St. Vincent en Curaçao, onder Hollandsche vlag en met Hollandsche passen. Een Engelsch schip, kapitein Mannis, klampte het aan boord en toen men hem het paspoort liet zien, zeide de officier, dat hij daarmede zijn achterste schoonen zou! Daarna bracht hij het schip naar St. Christoffel, toen naar Montserrat, waar een der matrozen onder eede verklaarde, dat het een Fransch vaartuig was, waarop het vonnis van verbeurdverklaring aanstonds volgde ⁴⁾.

§ 15. Toen Faesch indertijd op het eiland aankwam, had hij de forten in desolaten toestand aangetroffen. De muren waren ingevallen, de affuiten der kanonnen verrot en de mensen en de

¹⁾ Faesch aan X 8 Febr. 1738, port. no. 5, fol. 35^r—41^r.

²⁾ Faesch 8 Febr. als *boven*, *aldaar* fol. 41. Klacht van Jean Berger *aldaar* fol. 51. Verklaring van Kapt. Fanning *aldaar* fol. 68—60^r. Verklaring van Jan Morn op Martinique, correspondent van Jean Berger *aldaar* fol. 52. 57.

³⁾ Admiraal Knowles' getuigenis voor den Board en in een rapport aan Horace Walpole bij Pitman, *a.w.* p. 417.

⁴⁾ Verklaring van schipper, cargo en matroos van La Prospérité, port. no. 5 fol. 48. 49^r. Coesvelt aan X 31 Jan. 1741: „Kapers slaan geen acht op UE. Gr. Achtb. paspoorten,” *aldaar* fol. 424.

koerbeesten „aller orten” liepen er zoo maar binnen ¹⁾. In afwachting van wat men misschien in patria doen zou, sloeg hij alvast zelf de handen aan 't werk. Ruim drie maanden na zijne aankomst verscheen de volgende publicatie. „Isaïc Faesch, major ten dienste van H.H. Mog. en commandeur benevens Raden allen die deze zullen zien of hooren saluut! Doen te weten...” Het stuk houdt dan verder in, dat de toestand der forteres ellendig is; dat er nu wel vrede heerscht, maar dat God om onze zonden telkens weer oorlog kan zenden en dat wij dan niet overrompeld mogen worden; dat reparatie echter geld kost en de commandeur deswege de volgende belastingen uitschrijft. Voor stroop, melasse, kiltum, verfhout 2% inkomend recht. Van alle barken, op het eiland verkocht, 2% der opbrengst. Van elke pijp madera 2 pesos inkomend recht, van ieder anker Fransche brandewijn 2 realen, van ieder dozijn bottels ale 3 stuivers, ieder paard 4 realen. Alle rekestes aan den Raad door vreemdelingen moeten in het Nederlandsch gesteld en op zegel zijn van 4 realen. Op iederen koopbrief moet een zegel staan van 8 realen. Voor den jaarlijkschen herijk elke maat 3, elk 5 ponds gewicht 3 stuivers ²⁾. Er kwam van deze belasting genoeg binnen om met de reparatie van fort en loopgraven te beginnen en voort te gaan ³⁾. Hij liet om fort Oranje een gracht graven en had ook wel gaarne palissaden gehad, maar die waren te duur. Ook was er over die gracht een valbrug noodig en dan was de regenbak in het fort gebarsten, zoodat hij geen water meer hield. Doch het ontbrak hem aan goede kalk zooals de Bristolsche, waarnaar hij intusschen op St. Christoffel en Antigua navraag liet doen. Meer timmerlieden en smeden waren ook noodig en daarom vroeg hij, dat de Heeren soldaten zouden zenden, die meteen die ambachten zouden verstaan. Zij zouden dan wat bij kunnen verdienen, daardoor beter leven en „niet zoo zeer der mortalität onderworpen” zijn ⁴⁾. De arme drommels! In dit stadium was de reparatie gekomen, toen de Heeren in patria wakker werden en 30.000 klinkers voor de fortversterking zonden ⁵⁾. Jammer, vond Faesch, dat wij in vrede tijd

¹⁾ Faesch aan X 27 Juni 1737, port. no. 4 fol. 777. Hij moet van Duitsche afkomst geweest zijn, gemerkt woorden als dit en „nahm”, „waaruit UE. ersien sollen”, „vorvahren”, „mortalität”, „dem Neptunus offeren”, „marck”, „darff”.

²⁾ *Publicatie afgekondigd en geaffigeert waar het behoort* 7 Octob. 1737, port. no. 5 fol. 43v. 44r.

³⁾ Faesch aan X 8 Febr. 1738 als *boven*.

⁴⁾ Faesch aan X 8 Febr. 1738 als *boven*; 3 Mei 1739, port. no. 5 fol. 199.

⁵⁾ *Resolutiën* Heeren X Martis 10 Nov. 1739 fol. 124r. Kamer aan Faesch 21 Nov. 1739, 108 W.I.C. 71. Over het garnizoen handel ik later afzonderlijk.

geen fondsen hebben gevormd, om daarvan fortten te kunnen bouwen, want wie daarvan meester is, is meester van alles ¹⁾. Daarom versterkte hij ook Tommeldendijk ²⁾, maar nog tien jaren later bleek het noodig, dat de burgerij geld bijeenbracht, om daarvan eenige waterfortten te bouwen tegen eene vijandelijke landing. Zij deed het vrijwillig, slechts aan de Compagnie verzoekend om daarvoor „het kanon” t.w. 16 acht- en 20 twaalf ponders te willen geven? De Heeren hielden het in consideratie ³⁾.

§ 16. Bij den stijgenden bloei en de toenemende bevolking des eilands rees, wij zinspeelden er reeds op ⁴⁾, bij Faesch het plan, om een nieuw dorp aan te leggen en daardoor meteen den huis-huurwoeker tegen te gaan. Want huizen van 600 pesos waarde deden 3 à 400 pesos huur in het jaar! Nu lag er langs het strand van de baai en onder de waag een klein bosch, het Massenilla-boschje ⁵⁾. Men placht daar de negers te begraven en nu wilde Faesch het rooien en er een schoon dorp bouwen tot meerderen bloei des eilands. Doch helaas, zekere William Dun, een Schot en schipper van zijn ambacht, getrouwd met de weduwe van Lukas Benners, was daardoor eigenaar geworden van eene plantage, waarop de kinderen Benners hun vaderlijk erfdeel hypotheek hadden. Deze man beweerde, dat hij ook eigenaar van genoemd bosch was, ofschoon daarvan in de toenmalige boedelscheiding niets gebleken was. Niemand had ooit op dat bosch aanspraken laten gelden, alles groeide er in 't wild, maar Dun was een huisjesmelker en alleen bang voor zijn gewin. Hij diende dus een heftig protest bij den Raad in, en zijne tegenwerking viel te meer te betreuren, omdat het juist bij dat boschje eene gemakkelijke landingsplaats was, zoodat daar voor het gemeene best een weegschaal kon opgericht worden. De man had nog ander kwaad gedaan. Onder aan die plantage der kinderen Benners, aan den waterkant ⁶⁾, lag een bosch, dat altijd als een „rempart”, een schans voor het eiland was beschouwd. Dun had het gerooid en er katoen geplant, zoodat het land daar nu voor den vijand

¹⁾ Faesch aan X 2 Sept. 1739, port. no. 5, fol. 263.

²⁾ Faesch aan X 25 Maart 1740, port. no. 5, fol. 277.

³⁾ *Resolutiën* Heeren X Martis 14 Oct. 1749 fol. 137v.

⁴⁾ *Boven* § 8. Faesch aan X 25 Maart 1740: „In 15 jaar zullen op St. E. zóóveel menschen zijn, dat het eiland hen niet geneeren kan; het krielt hier van jongen opwas van kinderen”, port. no. 5 fol. 279r.

⁵⁾ Misschien hetzelfde, waaronder de kaper Joost Mesier in 1709 tot zijn verdriet een schuilplaats gezocht had, *boven* I § 27.

⁶⁾ Op de vroeger genoemde plantagekaart van Reinier Ottens vindt men onder 13 en 14 de plantage van Lucas Jacobsen Benners inderdaad aan den waterkant even onder Tumble Down Dick.

open lag. Van het huizen bouwen daar is niet gekomen ¹⁾.

§ 17. Faesch heeft den dreigenden oorlog tusschen Engeland en Spanje zien komen, er de vóórweeën van geproefd en er nog het uitbreken van beleefd vóór hij als directeur naar Curaçao ging. Zijne uitvoerige berichten doen ons die dagen goed kennen. Reeds den 19den Juli 1738 schreef de ons bekende Godet hem van Martinique, dat Engeland den oorlog had verklaard en Faesch hoopte maar, dat de Republiek onzijdig zou blijven ²⁾. Hij deed voor de versterking van zijn eiland wat hij kon, zooals wij reeds gezien hebben, maar zijn menschen waren zorgeloos en gingen den ouden trant, terwijl zij toch genoeg heugenis van oorlog hadden. „Moesten hebben” ware juister geweest, nademaal zelfs oorlogsellende dwaselijk vergeten wordt. Wij zouden echter, opert Faesch, van deze brouillerie gebruik kunnen maken om Tabago weder te bezetten en te bevolken. Het zou ons versterken en de negotie verlevendigen. Alvast zond hij den Heeren een kaart van Tabago toe ³⁾. Een jaar later kwam de energieke man nog eens op dat plan terug. Hij had gehoord, dat Frankrijk eene nieuwe kolonie ging stichten, La France equinoxiale, „irgendtwo” op de kust van Brazilië. Hij prijst de kracht dezer natie, Dominique, St. Vincent en Santa Lucia peupleeren zij ook, opgepropt van volk, maar onze natie doet niets, terwijl toch nog zooveel landen konden ontdekt en bevolkt worden. De Denen gaan wakker met het ontginnen van St. Kruis voort ⁴⁾ en de Heeren Heyliger hebben daar ook veel plantages ⁵⁾, waarom zouden wij Tobago niet terug kunnen bekomen ⁶⁾? Ja, waarom niet, vragen ook wij. Sinds wij 24 December 1677 Tobago aan de Franschen verloren hadden na het sneuvelen van admiraal Jacob Binckes, had het woest gelegen, niemands eigendom en zou eerst 1763 Engelsch worden ⁷⁾. Wij hadden het gemakkelijk onder onze vlag kunnen brengen, maar de Heeren („ik darff zonder goedkeuring van UE. niets ondernemen”) hebben het niet gewild.

¹⁾ Memorie van Faesch over dorpsbouw 9 Juli 1738, port. no. 5 fol. 145. 146^r. Faesch aan X 29 April 1740 *aldaar* fol. 291. 292. Bijlagen *aldaar* fol. 295^r—312. Dun heet later een oproerig mensch, wien men het eiland zal moeten ontzeggen, X aan Coesveldt 25 Aug. 1740, 108 W.I.C. 71.

²⁾ Vergel. *boven* blz. 128 en noot 3.

³⁾ Faesch aan X 28 Juli 1738, port. no. 5 fol. 166.

⁴⁾ *Boven* II § 16.

⁵⁾ Daarover Westergaard *a.w.* pag. 226.

⁶⁾ P. S. bij een brief van Faesch aan X 22 Juni 1739, port. no. 5 fol. 211v.

⁷⁾ Bryan Edwards *a.w.* IV 275—288. *Encyclop. West Indië* i.v. Tabago en Thisso met literatuur. Een portret van Jacob Binckes in *De Zeeuwse expeditie naar de West onder Corn. Evertsen den Jonge*, 1928. blz. LXVII.

Wanneer de commandeur vernomen heeft, dat de Engelschen den Spanjaarden het visiteeren hunner schepen zullen toestaan binnen twee uren van de kust, dan vreest hij, zoo wij ons daaraan ook onderwerpen moeten, dat geen schip hun rooverij zal ontgaan. De stroom is zóó sterk, dat men nergens de kust kan mijden en al hield een schipper de open zee, dan zouden deze piraten toch beweren, dat zij hem binnen de twee mijlen hadden aangetroffen. Zeer bezwaarlijk zou Faesch het ook vinden als onze schepen niets mochten meêvoeren, dat op de Spaansche eilanden „waxt” (groeit) en niet hun geld ontvangen, dat door de gansche West-Indië gangbaar is. Het waren de Spanjaarden zelven, die hun goederen naar St. Eustatius brachten, alle verboden hunner regeering ten spijt, en tal hunner barken lagen daar op de ree. Maar zij golden voor groote scheepsdieven, en het eenige middel tegen hun geweldenarij zou zijn twee oorlogsschepen, goed bezeild en drie barken met 100 man equipage elk en dan geen vorm van proces, maar den Spanjaard in den grond boren, overal en aanstands, en aan Neptunus offeren ¹⁾.

§ 18. Den 27 Juli 1739 verscheen de „Proclamatie van Z. Exc. William Matthew, captain general and governor in chief in and over all His Majestys Leeward Carribea Islands in America”, waarin hij bekend maakte, dat Z. M., wegens de zware vergripen van Spaansche kapers, hunne wreedheden en barbaarschheden, hun weigering tot eenige schadevergoeding, hem verlot had gegeven tot wapening van oorlogsschepen voor het nemen van kapers om aldus het geschonden recht te wreken ²⁾. De commandeur, deze proclamatie ter kennis der Heeren brengende, beklagde zich, dat hij geen volk had om de posten te bezetten. De menschen waren zóó bang voor den oorlog, dat zij het eiland verlieten en gingen, liefst naar St. Kruis, omdat de Denen altijd ongemolesteerd bleven. Faesch zou die lafaards voor goed willen verbannen en hun goederen verbeurd verklaren, want nadat zij eerst in langen vreedstijd het merg uit het land gezogen hebben en van niet tot iet gekomen zijn, vluchten zij, nu het er op aankomt iets voor het land te doen, weg. Naar geen verbod luisteren zij, naar eigen lust leven zij en, daar zij de jonge manschap als meesterknechts naar St. Kruis laten uitkomen, blijven er geen honderd weerbare mannen over. Aldus, zegt de voortreffelijke man, denkt hier niemand aan den kwaden dag en intusschen wacht hij maar op instructie van de Heeren, hoe hij zich in dezen heksenbrouwketel

¹⁾ Faesch aan X 22 Juni 1739 port. no. 5 fol. 210. 211.

²⁾ Copie en vertaling port. no. 5 fol. 237. 238 (aan de binnenzijde beschreven).

der natiën te gedragen hebbe ¹⁾. Op St. Maarten hetzelfde verschijnsel: de Fransche families vluchtten vandaar naar St. Vincent ²⁾.

Intusschen waren reeds, als zoo dikwijls, de vijandelijkheden nog voor de officieele oorlogsverklaring begonnen ³⁾. Admiraal Edward Vernon nam Puerto Bello, de toen sterke havenplaats van Nieuw-Granada en verwoestte hare forten, terwijl de Spaansche vloot bij Carthagena lag ⁴⁾. Dat was nog ver weg en raakte ons niet rechtstreeks. Doch in April 1740 nam een Spaansche piraat tusschen Isle Blanco (d. i. Blanquilla ten N.O. van Tortuga) en Orchilla een Nederlandsch schip La Esperanca, schipper Jan (of Cornelis) de Mey en bracht het naar Comena (d. i. Cumana) op. De roover had op Blanquilla aan eenige schildpadvisschers (het eiland is rijk aan die dieren) verteld, dat hij opzettelijk was uitgerust om op Faesch te letten, die immers tot directeur van Curaçao benoemd, maar nog niet daarheen vertrokken was. Faesch nam dat terecht hoog op en was even terecht van meening, dat, zoo H.H.Mog. al niet openlijk met Spanje wilden breken, zij hem althans de wapenen moesten verschaffen om de roovers in den grond te schieten. Dat zou beter helpen dan al die vertoogen bij het Spaansche Hof, waarover men zich daar toch maar vroolijk maakte. De Spanjaarden geven hunne matrozen geen gage, maar alleen de kost én aandeel in den buit. Tegen zulke menschen geldt alleen snel recht en met 3 à 4 wel uitgeruste barken zouden wij al een heel eind gekomen zijn. Het is waar, er lag een oorlogsschip in de haven van Curaçao, maar dat convoyeerde alleen koopvaardijschepen en zou bovendien toch de piraten niet tusschen de klippen hebben kunnen volgen. Zoo liep het nog eens uit op de ruïne van Curaçao. Er gebeurden inderdaad ongehoorde gruwelstukken. Een vermaard Fransch koopman. De Ponthay, met een goed gewapende en snel zeilende bark op weg van Curaçao naar Fransch Saint-Dominique (Haïti), legde aan bij Savona (d.i. Soana onder de oostpunt des eilands) waar Spaansche visschers hem jammerlijk vermoordden. Zij brachten daarop de bark naar Spaansch San Domingo, waar de president zich haastte haar voor kaapvaart uit te rusten en het eerst wat zij daarna deed was de bark van kaptein Thomas Smit van Jamaica naar Curaçao te nemen ⁵⁾. Inderdaad genoeg zou men zeggen om, gevoegd bij wat

¹⁾ Faesch aan X 2 Sept. 1739, port. no. 5 fol. 260^r—263^v.

²⁾ Faesch aan X 25 Maart 1740, *aldaar* fol. 278^v.

³⁾ 30 October 1739 *boven* § 9.

⁴⁾ Faesch vermeldt het eerst 13 Maart 1740, port. no. 5 fol. 270.

⁵⁾ Faesch aan X 29 April, 7 en 29 Mei 1740, port. no. 5 fol. 290, 317^r—319^v, 325^r.

vroeger gebeurd was, tot strenge maatregelen onzerzijds aanleiding te geven. Doch wij zagen het reeds, de vrede bleef, om den handel, bewaard.

§ 19. John Philips, wij spraken er reeds van ¹⁾, had het herstel van het oude Spaansche fort ter hand genomen, het was thans gereed, en oudejaarsdag 1737 had hij er de kanonnen op laten brengen en toen voor het eerst de vlag laten waaien, bij welke gelegenheid men dronken had uitgebracht op de Heeren en 's lands welvaren. Het fort heette thans Amsterdam en gaarne had Philips nog acht kanonnen, soldaten en ammunitie. De Heeren zonden hem de 300 voorgeschoten pesos terug, bedankten hem voor zijne goede zorgen, en, wat hij er meer aan ten koste mocht gelegd hebben, moest hij trachten van de ingezetenen terug te ontvangen. Zij hadden voor tien jaren den vrijdom van hoofdgeld voor blanken en slaven toegestaan; daarentegen vorderde Philips nu $2\frac{1}{2}$ % van inkomende en uitgaande slaven. Rustig was het intusschen op het eiland nog niet, in November 1737 waren er zelfs bandieten gekomen, naar Philips vreesde om hem te vermoorden. Hij had toen aan Faesch om twaalf soldaten gevraagd, maar die had er zelf niet genoeg, waarop hij eene bestendige burgerwacht had opgericht. Jammer, die onrust. Want het ging overigens goed, suiker en katoen beloofden eene rijke „krop”. Van welvaart getuigde ook, dat er bij de telling van 4 Januari 1738 op 520 blanken 1100 slaven bleken te zijn. De secretaris Jan Pieter Schenck was overleden en in zijn plaats Simon Doncker benoemd, zoon van den ons bekenden Jan Simonsz. Doncker. Geen gelukkige keuze, want nog in datzelfde jaar 1739 had Philips den man moeten ontslaan om het schrijven van een valsch vonnis, tegelijk met zijn oom, den raadsheer Nicolaas Salomons, die de valsche sententie tot zijn voordeel had gebruikt. In zijn plaats kwam ter secretarie Mat. Thostige ²⁾.

Tusschen Faesch en Philips boterde het ook allerminst. St. Maarten heette aan St. Eustatius „gesubordineerd”, maar hoever dat ging, wist niemand met zekerheid. Daarom vroeg Faesch van het opzicht ontslagen te worden, omdat Philips toch niet naar hem luisterde, hem belasterde, het recht verkrachtte, getuigen in

¹⁾ Boven § 11.

²⁾ Philips aan X 1 Febr. 1738, port. no. 5 fol. 19. 20. Lijst van alle opgezeten en d.d. 4 Jan. 1738, aldaar fol. 21—23. Philips aan X 26 Juli 1739, *aldaar* fol. 234*. Kamer Amsterdam aan Philips 21 Nov. en 29 Dec. 1739, 18 April 1743, 2 Oct. 1744. Deze Thostige werd kort daarna reeds wegens bedrog gevangen gezet, maar was uit het fort „geschapeert” zonder zijn verdiende straf te krijgen, Philips aan X 30 Mei, 1741, *aldaar* fol. 464.

processen omkocht en zonder reden menschen van St. Maarten wegzond. „Als op St. Maarten”, schreef hij wederom een klein jaar later in zijn eigenaardige taal, „geen exempel van straf gestatueerd werd so sal UEd. gezag in dese gewesten meer als noyt (sic) gedefloreert werden, daer sij noe al reedts weinig ontzach voor hare overigheyt hebben en UE. commandeurs altoos aan de caprice van eenigen batsuchtigen habitanten geëxponeerd sijn, dewelcke sich anders niet inbelden als dat deeze eylanden haar patrimonium, daeglijcks oock formidablerder werden ende alsoo de andere opgezetenen in dwang houden, dat deeze arme menschen doen moeten wat zij willen of risiquieren door haar geruïneerd te werden” ¹⁾.

§ 20. Het verbaast ons niet, dat hij, vernomen hebbende, dat de directeur van Curaçao, Van Collen weggaat, vraagt om hem te mogen opvolgen. Ook overigens had hij een zwaar hoofd in den gang der dingen. De inkomsten van 1739 bleven verre beneden de raming, omdat de Engelschen hun schepen hadden toegestaan direct op de Fransche eilanden te laden, zoodat zij St. Eustatius niet meer aandeden. Het scheen hem toe, dat de E. Compagnie in dese landen geen revenuen mocht hebben. Want ook de slaven-recognitiegelden brachten weinig op, omdat er zooveel kleine eilanden met open reede om St. Eustatius heen lagen, zoodat van daaruit de schepen de slaven van de Guinea-vaarders in volle zee konden overnemen. En Faesch had geen sloep, niet het kleinste bootje tot zijn dienst. De tienjarige vrijdom van hoofdgeld, aan immigranten toegestaan, had al evenmin aan het doel, vermeerdering der bevolking, beantwoord, vermits de lieden, die zich uit nood op het eiland hadden gevestigd, weggingen zoodra zij wat overgewonnen hadden. Vaak vertrokken zij dan met stille trom en hun schuldeischers konden hen nazien. Stellig ook kon men er op rekenen, dat deze „landtlooperen” het eiland nooit zouden verdedigen. Een kwaad was ook, dat iedere kapitein zijn goederen bij de el, de maat en het gewicht verkoopen mocht, en weer vertrekken zonder eenig profijt voor 's Compagnies kas. Andere eilanden duldden dat niet, ja confiskeerden onze schepen en goederen aanstonds. Ach, hoe vaak had Faesch dat al geschreven, maar „geen agt daarop geslagen worde” ¹⁾. Met eenige zorg vervulde hem ook eene epidemie van kinderpokken, die, trots al zijne genomen precautiën, nadat zij in het huis van secretaris Joh.

¹⁾ Faesch aan X 8 Febr. 1738, port. no. 5 fol. 36^r; 9 Juli 1738 *aldaar* fol. 143^v; 3 Mei 1739 *aldaar* fol. 198^r.

²⁾ Faesch aan X 22 Juni 1739, port. no. 5 fol. 208.

Heyliger Pietersz. was uitgebroken, zich over het eiland verspreid had. Had men zijn orders gevolgd, het zou zoover niet gekomen zijn ¹⁾).

§ 21. Op St. Maarten was het waaghuis te Philipsbrug gereed gekomen en ook een geschikt logies voor de soldaten op fort Amsterdam. Men had daar twee regenbakken ontdekt en twee ondergrondsche kruitkamers, groot genoeg voor 40.000 pond kruit. Het ingevallen verwulfsel kon voor een 500 pesos hersteld worden; aan het schoonmaken en dichten der regenbakken werden de compagniesslaven te werk gezet, zoodat er nu water op het fort was en niet langer een neger met een muilezel drie mijlen ver komen moest om den soldaten water te brengen. Dat waaghuis had 192-0-2 pesos gekost, maar bij den gunstigen toestand des eilands kon dat er wel af, vond Philips, die naar patria over de heerschende rust en vrede schreef, en dat hij alleen maar dacht aan de Ed. Compagnie en 's lands welvaren ²⁾).

Een predikant was er op St. Maarten nog altijd niet. Het was ook niet gemakkelijk voor 300 pesos iemand te krijgen, die in het Nederlandsch en Engelsch preeken kon ³⁾. Nu stond er op Saba ds. Josias Jacques, die daar 18 November 1736 door ds. Kowan met handoplegging bevestigd was, dankbaar, dat de classis hem, den vreemdeling en ongeleerden, dat ambt waardig gekeurd had ⁴⁾. Hem vond men bereid St. Maarten te gaan dienen. Hij kwam 1 Mei 1739 op f 200, boven hetgeen hem de opgezeten en zouden betalen, terwijl hij hoopte, dat men hem rantsoen van het fort zou doen genieten. Den eenen Zondag sprak hij in het Nederlandsch, den anderen in het Engelsch, maakte zich bemind bij de gemeente, zoodat Philips verwachtte, dat hij het volk tot gehoorzaamheid aan het Woord Gods en — als vrucht daarvan — tot obediëntie aan hun overheden brengen zou ⁵⁾. Hij zou er twintig jaar dienst doen.

Ds. Kowan had zich na de strenge ontvangen berisping lang stil gehouden, had daarna weer gedrensd om vergoeding voor het hem onthouden rantsoen en er 17 April 1736 het verzoek bijgevoegd, dat hem het stukje savanne, boven het dorp liggende, voor

¹⁾ Faesch aan X 3 Mei 1739, port. no. 5 fol. 199r.

²⁾ Philips aan X 26 Juli 1739, port. no. 5 fol. 233.

³⁾ Kamer aan Faesch 6 Mei 1738 en 21 Nov. 1739; aan Philips 6 Mei 1738.

⁴⁾ Josias Jacques e museo meo in insula Saba die 20 Febr. anno 1737. Latijn. Oud class. archief Amst. port. W. Indië, afd. St. Eustatius fol. 14.

⁵⁾ Philips van X 26 Juli 1739, port. no. 5 fol. 235. Kamer aan Philips 29 Dec. 1739. Op de bevolkingslijsten van St. Maarten op 16 Febr. 1741 en 9 Maart 1742 komt hij voor als getrouwd maar kinderloos, met 4.3.2.3. en 5.3.2.2. slaven, port. no. 6 fol. 3 en 42. Over Kerk en School uitvoerig in Hoofdstuk V.

den tijd van vijf jaren à 25 pesos mocht worden verhuurd ¹⁾. Hij begon zeer zwak te worden, kon nauwelijks meer zijn bed verlaten, zoodat de voorzanger des Zondags eene predicatie voorlas, totdat hij 5 Januari 1738 zijn ontslag vroeg met behoud van het veelgenoemde rantsoen. De Compagnie schonk het hem eervol, zegde hem levenslang zijn / 300 toe en, uit consideratie voor zijne hooge jaren — hij was toen 78 —, ook zijn rantsoen. De man had ook nog 400 pes. gevraagd voor de pastorie, die hij opeigen kosten had laten bouwen. Kwam dat uit, zeiden de Heeren, dan zou hij daarvan 200 pesos terugkrijgen ²⁾. Van zijn emeritaat heeft hij niet lang genoten, hij overleed 20 November 1740 in den ouderdom van 81 jaar, 1 maand en 21 dagen. Zijne weduwe, dit ter kennis der Heeren brengende, verzocht daarbij zoowaar weer om vergoeding voor het rantsoen, dat haren man bij art. 15 zijner instructie beloofd maar nimmer uitgekeerd was! Acht jaar later kwam zij daarop nogeens terug, zonder dat de Heeren ook toen daaromtrent een besluit namen ³⁾.

§ 22. Faesch was bij den dood van ds. Kowan niet meer op St. Eustatius. Den 29sten December 1739 hadden de Heeren hem inderdaad tot directeur van Curaçao benoemd. Nadat hij Jasper Ellis commandeur ad interim gemaakt had, vertrok hij 6 Juli 1740 naar zijne nieuwe post, waar hij den 18den werd geïnstalleerd. ⁴⁾ Tot zijn opvolger benoemden Bewindhebberen Hendrik Coesvelt, 3 Mei 1740. Hij vertrok op het schip de Constantia galeij, kapitein Nanning Pieters, en kwam 8 Juli van dat jaar op het eiland aan, waar men hem goed ontving. De nieuwe Raad kwam toen te bestaan uit Jasper Ellis, Joh. Markoe, Luk. Doeke Groebe, Simon de Graaf en Jan de Windt ⁵⁾. En de bevolking bestond uit 706 blanken en 1277 slaven ⁶⁾.

Coesvelt maakte aanstonds werk van den huizenbouw op compagnies gronden. Hij deelde 19 erven uit van 50 vierkante voeten tegen 4 pesos grondpacht, 11 van 75 tegen 6, 13 van 100 tegen 8

¹⁾ *Resolutiën* Heeren X Veneris 12 Oct. 1736, fol. 220^r.

²⁾ Kowan aan X 7 April 1736, port. no. 4 fol. 596 (niet meer eigenhandig). Coesvelt aan X 18 Juli 1740, port. no. 5 fol. 331. *Resolutiën* Heeren X Lunae 9 Nov. 1739 fol. 122; Martis 10 Nov. 1739 fol. 124v. 125^r. Kamer aan Faesch 21 Nov. 1739.

³⁾ Anna Oyen, wed. Anthony Kowan aan X 31 Jan. 1741, port. no. 5 fol. 345. Coesvelt aan X zelf, dat. *aldaar* fol. 425^r. Kamer aan Coesvelt 10 Oct. 1741. *Resolutiën* Heeren X Martis 14 Oct. 1749 fol. 139v, waarin sprake is van het verzoek der weduwe d.d. 22 Nov. 1748. Arm was zij niet. Op de bevolkingslijst van 17 Jan. 1742 komt zij voor met 28 slaven, port. no. 5 fol. 543^r.

⁴⁾ Jasper Ellis aan X 20 Juli 1740, port. no. 5 fol. 333. Hamelberg *a.w.* I 155.

⁵⁾ Jasper Ellis *t.a.p.* Coesvelt aan X 18 Juli 1740 port. no. 5 fol. 331.

⁶⁾ *Aldaar* fol. 409—411v d.d. 10 Febr. 1740 (183, 129, 173 en 221; 319, 260, 352 en 346). Jan Meyer was dokter.

pesos jaarlijks. Hij zocht nog liefhebbers voor resp. 5, 21 en 6 erven ¹⁾).

Compagniesdienaren waren toen; behalve de commandeur zelf, de secretaris Joh. Heyliger Pzn. op nihil, de vendumeester Jan de Windt op nihil, de assistent Jan van Naerssen op f 25 's maands, de opperwaagmeester Nic. Heyliger Joh.zoon op nihil, de onderwaagmeester, pakhuismeester en bottelier Jan Hendrik Nolob op f 8 's maands, de plantagemeester Jan Severinus op f 8 's maands, de baas metselaar Norbert Frigo op f 13 's maands ²⁾. Het garnizoen onderging ook belangrijke uitbreiding, tot 45 man, van wie de Heeren tot bevelhebber met den titel van officier-commandant Caspar George Radewies benoemden op f 25 's m. Hij voer van Texel af den 2den October 1740 en kwam, vergezeld van den adelborst Pieter Radewies (zijn zoon?) reeds 29 November op St. Eustatius aan ³⁾. Wij zullen nader van hem hooren, wanneer wij van het garnizoen handelen.

(Wordt vervolgd)

¹⁾ Coesvelt aan X 24 Aug. 1740 port. no. 5 fol. 347v.

²⁾ Uit den monsterrol d.d. 1 Aug. 1740, port. no. 5 fol. 349. De assistent Jan van Naerssen, uitgevaren op de Eendracht, kapt. Roelof Aldersz., zou reeds 11 Maart 1741 overlijden, *aldaar* fol. 444r.

³⁾ Kamer aan Coesvelt 22 Sept. 1740. Coesvelt aan X 31 Jan. 1741, port. no. 5 fol. 423r. Radewies aan X zelf, dat. *aldaar* fol. 441.